

บทที่ 5

แนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้

ผลจากการวิเคราะห์ระบบวรรยุกต์ของภาษาไทยถิ่นจากจุดเก็บข้อมูล 39 จุด ในบริเวณระหว่างอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถึงอำเภอเมือง จังหวัดชุมพรรวม 7 อำเภอ โดยพิจารณารูปแบบการแยกเสียงวรรยุกต์ (Tone Split) เป็นเกณฑ์ ปรากฏว่า ภาษาไทยถิ่นในบริเวณดังกล่าวนี้มีกลุ่มของภาษาไทยถิ่นกลาง กับ กลุ่มของ ภาษาไทยถิ่นใต้ ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็นภาษาไทยถิ่นกลาง 4 กลุ่มและภาษาไทยถิ่นใต้ 8 กลุ่ม*

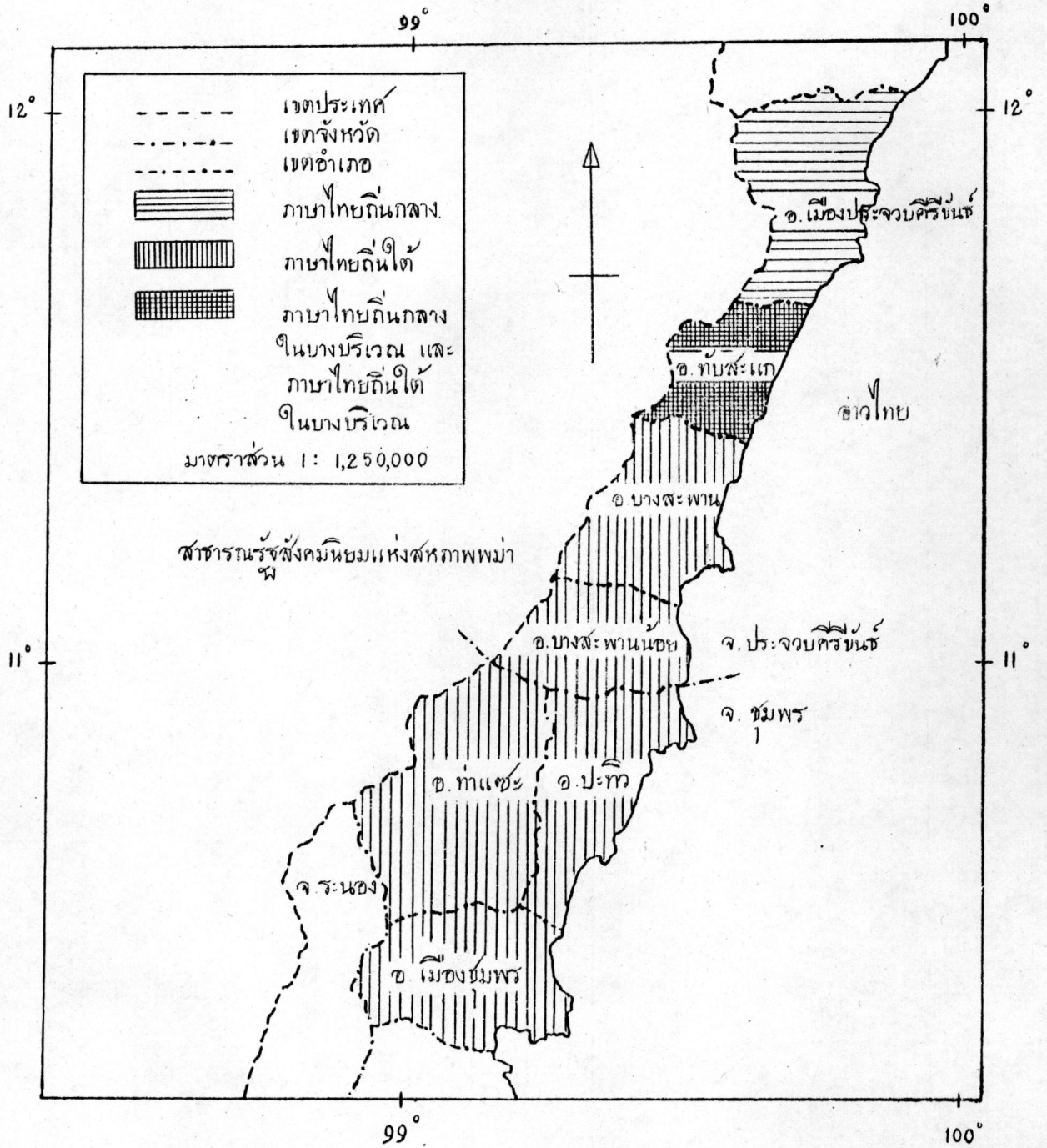
การใช้ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ตามบริเวณอำเภอต่าง ๆ รวม 7 อำเภอ นั้น อาจแสดงให้เห็นได้ดังตารางและแผนที่ต่อไปนี้

ตารางที่ 13 แสดงการใช้ภาษาไทยถิ่นระหว่างอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถึงอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

จังหวัด	อำเภอ	ภาษาไทยถิ่นที่ใช้
ประจวบคีรีขันธ์	เมือง	ภาษาไทยถิ่นกลาง
	ทับสะแก	ภาษาไทยถิ่นกลางในบางบริเวณ ภาษาไทยถิ่นใต้ในบางบริเวณ
	บางสะพาน	ภาษาไทยถิ่นใต้
	บางสะพานน้อย	ภาษาไทยถิ่นใต้
ชุมพร	ปะทิว	ภาษาไทยถิ่นใต้
	ท่ามะเดื่อ	ภาษาไทยถิ่นใต้
	เมือง	ภาษาไทยถิ่นใต้

* ดูรายละเอียดในบทที่ 4

ภาพที่ 36 แผนที่แสดงการใช้ภาษาไทยถิ่น ระหว่างอำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถึงอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

เป็นที่น่าสังเกตว่า ตามอำเภอต่าง ๆ ที่ทำการเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 7 อำเภอ ใน 2 จังหวัดเป็นจำนวน 39 จุดเก็บข้อมูลนั้น อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นเพียงอำเภอเดียวที่มีการใช้ภาษาไทยถิ่น 2 ภาษา คือ ใช้ภาษาไทยถิ่นกลางเป็นบางบริเวณ และใช้ภาษาไทยถิ่นใต้เป็นบางบริเวณ ส่วนอำเภออื่น ๆ จะใช้ภาษาไทยถิ่นเพียงภาษาเดียว กล่าวคือ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง ส่วนอำเภอบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้

ด้วยเหตุนี้ บริเวณอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงเป็นบริเวณที่น่าสนใจอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาแนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าบริเวณใดบ้างในอำเภอทับสะแกมีการใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง และบริเวณใดมีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้วิจัยจะขอเสนอผลการใช้ภาษาไทยถิ่นในอำเภอทับสะแกที่สรุปมาจากจุดเก็บข้อมูลเฉพาะในอำเภอนี้จำนวน 22 จุด* ซึ่งครอบคลุมทุกตำบลของอำเภอทับสะแก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การใช้ภาษาไทยถิ่นในอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบลคือ

1. ตำบลห้วยยาง
2. ตำบลทับสะแก
3. ตำบลเขาล้าน
4. ตำบลนาหูกวาง
5. ตำบลอ่างทอง

ภายในบริเวณตำบลต่าง ๆ 5 ตำบลดังกล่าว มีการใช้ภาษาไทยถิ่นดังนี้

* ดูรายละเอียดในบทที่ 2 หน้า 54-55

ตารางที่ 14 แสดงการใช้ภาษาไทยถิ่นใน 5 ตำบลของอำเภอทับสะแก
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ภาษาไทยถิ่นที่ใช้
ประจวบคีรีขันธ์	ทับสะแก	ห้วยยาง	ภาษาไทยถิ่นกลาง
		ทับสะแก	ภาษาไทยถิ่นกลางในบางบริเวณ และภาษาไทยถิ่นใต้ในบางบริเวณ
		เขาล้าน	ภาษาไทยถิ่นกลางในบางบริเวณ และภาษาไทยถิ่นใต้ในบางบริเวณ
		นาหูกวาง	ภาษาไทยถิ่นใต้
		อ่างทอง	ภาษาไทยถิ่นใต้

จะเห็นได้ว่า ตำบลห้วยยาง ซึ่งเป็นตำบลเหนือสุดของอำเภอทับสะแก และอยู่ติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยังคงใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง เช่นเดียวกับที่อำเภอเมือง ส่วนตำบลนาหูกวาง และตำบลอ่างทอง ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของอำเภอมีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ บริเวณที่นำสังเกต ได้แก่ ตำบลทับสะแก กับ ตำบลเขาล้านซึ่งตั้งอยู่แถบตอนกลางของอำเภอ* ทั้ง 2 ตำบลนี้มีการใช้ภาษาไทยถิ่นทั้ง 2 ถิ่น คือ ในบางหมู่บ้านใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง ส่วนในบางหมู่บ้านใช้

* ดูแผนที่ หน้า 132 ประกอบ

ภาษาไทยถิ่นใต้ กล่าวได้ว่า บริเวณตำบลทับละแวกกับตำบลเขาล้านนี้เป็นบริเวณที่
เริ่มมีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้แล้ว และการใช้ภาษาไทยถิ่นกลางก็มาสิ้นสุดลงใน
บริเวณนี้เช่นกัน จุดเด่นในข้อนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวแบ่งเขตภาษาไทย
ถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้อยู่ในบริเวณตำบลทับละแวกกับตำบลเขาล้านของอำเภอ
ทับละแวก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้วิจัยจะขอเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยถิ่นตามหมู่บ้าน
ต่าง ๆ ของ 2 ตำบลนี้ เพื่อกำหนดแนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทย
ถิ่นใต้ที่ชัดเจนยิ่งขึ้นดังนี้

การใช้ภาษาไทยถิ่นในตำบลทับละแวกกับตำบลเขาล้านอำเภอทับละแวก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยถิ่น ที่ได้จากบริเวณ
ตำบลทับละแวกกับตำบลเขาล้าน ซึ่งผู้วิจัยเลือกเก็บในทุกหมู่บ้านของ 2 ตำบล
ดังกล่าว โดยเลือกหมู่บ้านละ 1 บ้าน* อาจแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

* ดูรายละเอียดในวิธีคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลวิธีที่ 3 บทที่ 2 หน้า 52

ตารางที่ 15 แสดงการใช้ภาษาไทยถิ่นตามบ้านต่าง ๆ ในตำบลห้วยสะแกกับ
ตำบลเขาล้าน อำเภอห้วยสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*

ตำบล	หมู่ที่	บ้าน	จุดเก็บข้อมูล	ภาษาไทยถิ่นที่ใช้
ห้วยสะแก	1	ทุ่งประดู่	5	ภาษาไทยถิ่นใต้
	2	ชายทะเลทุ่งประดู่	6	ภาษาไทยถิ่นกลาง
	3	ช่องขวาง	7	ภาษาไทยถิ่นใต้
	4	ตลาดห้วยสะแก	8	ภาษาไทยถิ่นใต้
	5	ดงยาง	9	ภาษาไทยถิ่นกลาง
	6	สี่แยกบ้านกลาง	10	ภาษาไทยถิ่นใต้
	7*	หนองพิกลง	-	-
เขาล้าน	1	หนองโล่น	11	ภาษาไทยถิ่นใต้
	2	ห้วยแห้ง	12	ภาษาไทยถิ่นใต้
	3	นาล้อม	13	ภาษาไทยถิ่นใต้
	4	พุตะแบก	14	ภาษาไทยถิ่นกลาง
	5*	เขาล้าน	-	-
	6	ทุ่งกลาง	15	ภาษาไทยถิ่นกลาง
	7	พุตะแบก	16	ภาษาไทยถิ่นใต้
	8*	หนองฝักกะสัง	-	-
	9*	หินเคิน	-	-
	10	สวนขนุน	17	ภาษาไทยถิ่นใต้

หมู่บ้านที่มีเครื่องหมายดอกจัน* กำกับ หมายถึง หมู่บ้านที่อพยพมาจากถิ่นอื่น

* ดูภาพที่ 38 หน้า 136 ประกอบ

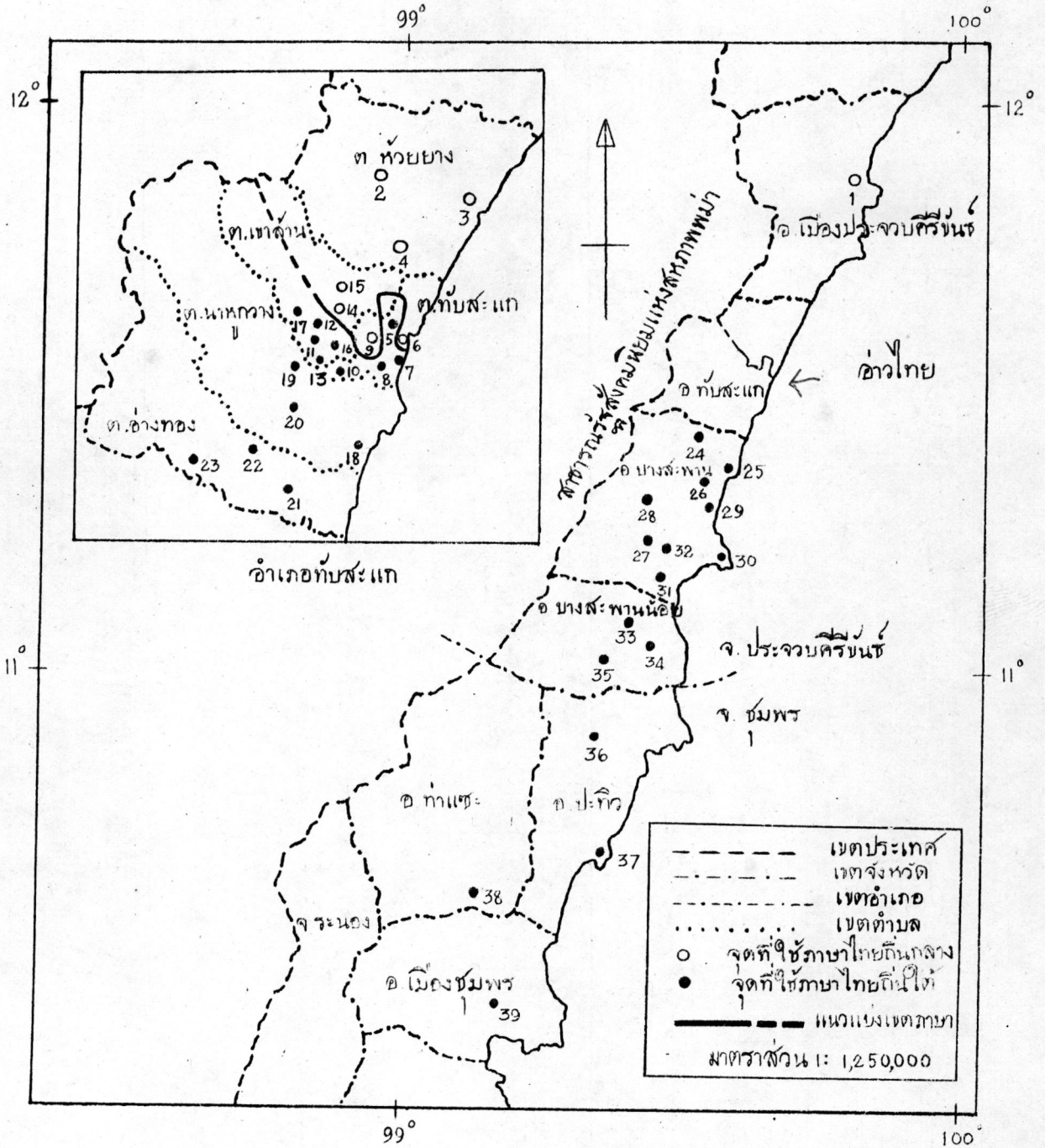
จะเห็นได้ว่า บ้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดเก็บข้อมูลในตำบลห้วยสะแกกับตำบล
เขาล้านนั้นใช้ภาษาไทยถิ่นใต้กันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนภาษาไทยถิ่นกลางนั้นมีใช้กันอยู่บ้าง
เป็นส่วนน้อยเท่านั้นดังผลของข้อมูลที่ได้มาจาก 6 หมู่บ้านในตำบลห้วยสะแก ปรากฏว่า
มีการใช้ภาษาไทยถิ่นกลางเพียง 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านข่ายทะเลทุ่งประดู่และบ้าน
ดงยาง อีก 4 หมู่บ้านที่เหลือ ได้แก่ บ้านทุ่งประดู่ บ้านช่องขวาง บ้านตลาดห้วยสะแก
บ้านสี่แยกบ้านกลาง ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ทั้งสิ้น และผลของข้อมูลที่ได้มาจาก 7 หมู่บ้าน
ในตำบลเขาล้าน ก็ปรากฏว่า ใช้ภาษาไทยถิ่นกลางเพียง 2 หมู่บ้านเช่นเดียวกัน
ได้แก่ บ้านพุทะแบก (หมู่ที่ 4) และบ้านทุ่งกลาง ส่วนอีก 5 หมู่บ้านที่เหลือใช้
ภาษาไทยถิ่นใต้ทั้งหมด ได้แก่ บ้านหนองโล้น บ้านห้วยแห้ง บ้านนาล้อม บ้านพุทะแบก
(หมู่ที่ 7) และบ้านสวนขุ่น

แนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้โดยใช้อัฒนบุษย์เป็นเกณฑ์

จากการเสนอผลการใช้ภาษาไทยถิ่นของอำเภอเมือง อำเภอห้วยสะแก
อำเภอบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอท่าแพ
อำเภอปะทิว อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ภาษาไทย
ถิ่นกลางใช้พูดกันที่อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รั้อยลงไปจนถึงบริเวณตอน
กลางของอำเภอห้วยสะแก กล่าวโดยละเอียดคือ ตรงบริเวณตอนกลางของตำบล
ห้วยสะแก กับตำบลเขาล้าน และในบริเวณใกล้เคียงกันนี้เองก็เริ่มมีการใช้ภาษาไทย
ถิ่นใต้กันแล้ว และใช้พูดกันเรื่อยลงไปตลอดถึงอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร อันเป็น
พื้นที่สุดท้ายที่ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล

ด้วยเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ว่า แนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทย
ถิ่นใต้ที่ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้อัฒนบุษย์เป็นเกณฑ์นั้น อยู่แถวบริเวณตอนกลางของตำบล
ห้วยสะแกกับตำบลเขาล้านซึ่งเป็นตำบลที่อยู่แถบตอนกลางของอำเภอห้วยสะแก จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์

ภาพที่ 38 แผนที่แสดงแนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้

การลากเส้นแสดงแนวแบ่ง เขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้

การลากเส้นแสดงแนวแบ่ง เขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้บนแผนที่
ที่เห็น ผู้วิจัยได้ลากเส้นกับ เริ่มจากชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันออกของตำบลทับสะแกไปสู่
ตำบลเขาล้าน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตก โดยกำหนดให้เส้นที่ลากขึ้นนี้ผ่านตรงกึ่งกลาง
ระหว่างจุดเก็บข้อมูลที่ใช้ภาษาไทยถิ่นกลางกับจุดเก็บข้อมูลที่ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ ด้วยวิธีนี้
เส้นที่ลากขึ้นจะผ่านจุดเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 8 คู่ * เป็นระยะ ๆ ดังนี้

- คู่ที่ 1 จุดเก็บข้อมูลที่ 6 กับ 7 ได้แก่ บ้านชายทะเลทุ่งประดู่ กับบ้านช่องขวาง
ตำบลทับสะแก
- คู่ที่ 2 จุดเก็บข้อมูลที่ 6 กับ 5 ได้แก่ บ้านชายทะเลทุ่งประดู่ กับบ้านทุ่งประดู่
ตำบลทับสะแก
- คู่ที่ 3 จุดเก็บข้อมูลที่ 4 กับ 5 ได้แก่ บ้านทุ่งแสงอรุณ ตำบลห้วยยาง กับบ้านทุ่งประดู่
ตำบลทับสะแก
- คู่ที่ 4 จุดเก็บข้อมูลที่ 9 กับ 5 ได้แก่ บ้านดงยาง กับ บ้านทุ่งประดู่ ตำบลทับสะแก
- คู่ที่ 5 จุดเก็บข้อมูลที่ 9 กับ 8 ได้แก่ บ้านดงยาง กับบ้านตลาดทับสะแก ตำบลทับสะแก
- คู่ที่ 6 จุดเก็บข้อมูลที่ 14 กับ 16 ได้แก่ บ้านหุดะแบก (หมู่ 4) กับบ้านหุดะแบก
(หมู่ 7) ตำบลเขาล้าน
- คู่ที่ 7 จุดเก็บข้อมูลที่ 14 กับ 12 ได้แก่ บ้านหุดะแบก (หมู่ 4) กับบ้านห้วยแห้ง
ตำบลเขาล้าน
- คู่ที่ 8 จุดเก็บข้อมูลที่ 15 กับ 17 ได้แก่ บ้านทุ่งกลาง กับบ้านสวนขนุน ตำบลเขาล้าน

*ในแต่ละคู่ของจุดเก็บข้อมูลนั้น จุดเก็บข้อมูลแรก หมายถึง จุดเก็บข้อมูลที่
ใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง ส่วนจุดเก็บข้อมูลหลัง หมายถึง จุดเก็บข้อมูลที่ใช้ภาษาไทยถิ่นใต้

เส้นแสดงแนวแบ่ง เขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้ที่มีลักษณะเป็น
เส้นทึบนี้ ผู้วิจัยลากมาสิ้นสุดที่ตอนกลางของตำบลเขาล้าน ระหว่างบ้านทุ่งกลางกับ
บ้านสวนขุ่น ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ที่อยู่ถัดไปได้แก่ ที่ค้ะวันตกเฉียงเหนือของตำบลนี้เป็น
ที่ตั้งของหมู่บ้านอพยพ ทำให้ผู้วิจัยไม่ได้ข้อมูลมาจากบริเวณดังกล่าว แต่เพื่อเป็นการทำให้
เส้นแสดงแนวแบ่ง เขตภาษานี้มีความสมบูรณ์ขึ้น ผู้วิจัยจึงลากเส้นประต่อจากเส้นทึบ
ออกไปในแนวเดียวกันจนจดแนวพรมแดนของประเทศซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของ
ตำบลเขาล้าน*

อนึ่ง เมื่อพิจารณาจากแผนที่จะสังเกตเห็นได้ว่า บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงแนวแบ่ง
เขตภาษาบางแห่ง คือ ทางตอนเหนือของตำบลทับสะแกกับทางตอนเหนือและทาง
ตะวันตกเฉียงเหนือของตำบลเขาล้าน เป็นบริเวณที่ดูเสมือนว่า ผู้วิจัยขาดการสำรวจ
อันที่จริงผู้วิจัยได้ไปทำการเก็บข้อมูลแล้ว แต่พบว่าเป็นหมู่บ้านอพยพที่ใช้ภาษาไทยถิ่น
อื่น ๆ เช่น ภาษานครปฐม สุ่มทรสงคราม สุ่มทรสาคร ราชบุรี เพชรบุรี
ปราณบุรี ฤๅบุรี เป็นต้น

แนวแบ่ง เขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้โดยใช้วรรณยุกต์เป็นเกณฑ์
ที่ปรากฏว่าอยู่ในบริเวณตอนกลางของตำบลทับสะแก กับตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้น ผู้วิจัยพบว่า อยู่ห่างจากแนวแบ่งเขตภูมิภาคทางด้านบริหาร
ซึ่งอยู่ตรงชายแดนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ติดต่อกับจังหวัดชุมพร เป็นระยะทางประมาณ
76 กิโลเมตรโดยทางรถยนต์** ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า
แนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้ กับแนวแบ่งเขตภูมิภาค มิใช่แนวเดียวกัน
เดียวกัน

*ดูภาพที่ 38 หน้า 136 ประกอบ

**จากการสอบถามพัฒนาการประจำตำบลทับสะแกและตำบลเขาล้าน

ภาพที่ 39 แผนที่แสดงการกระจายของภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้
กลุ่มต่าง ๆ พร้อมทั้งแนวแบ่งเขตภาษา

